

hkratu pa zanosno, s polnim prepričanjem o opravičenosti svojega zloga. Zanos ta daje Lajovičevi glasbi znak inteligence, skladateljeva še neukročena mladost pa vročo kri, ki bije v ustroj njegovih pesmi. Oboje to pripomore, da so nam Lajovičeve skladbe pri vsem glasnem aparatu njih glasbe simpatične in da pozdravljamo tudi to novo delo Lajovičevo kot radosten pojav v produktivnosti pozornosti vrednega umetnika.

Dr. V. F.

Komorni večer „Glasbene Matice“. Dne 17. marca je gostoval v Ljubljani, to pot v dvorani Mestnega doma, nov komorni češki kvartet, Heroldov kvartet, kateremu so člani Jiří Herold (1. violina), Bohumil Brož (2. violina), Oldřich Vávra (viola) in Marko Škvor (čelo). Proizvajali so gostje Smetanov svetovno znani kvartet „Iz mojega življenja“ in pa Dvořákov zadnji kvartet op. 105. V proizvodbi skladb so se izkazali mladi umetniki kot združba, kateri je resno za umetniški uspeh. Uspehi ta so izvečine pošteno dosegli, to pred vsem v partijah liriškega razpoloženja. V le-teh je obilo uzadovoljevala plemenitost soigre, bili so kvartetisti prepričevalni po prisrčnosti globokega čuta in po finosti vzornega predavanja. Ni pa enake sreče Heroldovemu kvartetu pri interpretaciji, za katero treba verve temperamenta in mogočnega tona krepostne soigre. Kvartetu daje pač značaj njegov primarij Jiří Herold, ki je pokazal kot solist v Wieniawskega Faustovi fantaziji, da mu je sentimentalnost v mehkem čutenju posebna prednost.

Kvartetni večer je dal priliko koncertni pevki gospodični Miri Devovi, da se je to pot poslovila od Ljubljančanov, ker se preseli v Trst. Darovani ji cvetlični spomini so bili zasluženi, saj je bila gospodična Devova celo vrsto let „Glasbeni Matici“ in pa ljubljanskemu občinstvu ljubljanka na koncertnem odru, s katerega se je glasil ljubeznivi njen glas vedno sveže in čisto ko škrjančkovo petje. Čuti je iz njenega petja, da ji prihaja glas iz prsi, v katerih bije srce za umetnost in v katerih je veselje za pevanje doma. Z obsežnim sporedom se je poslovila gospdč. Devova, da je pokazala svojega pevskega daru vrline v mnogoštevilni izberi skladb iz raznih literatur. Bila so na sporedu tudi imena domačih skladateljev: Antona Lajovica (Kaj bi le gledal), dr. G. Kreka (Tam zunaj je sneg), Oskarja Deva (Ptička) in Jos. Procházke (Zvezde žarijo). Brillantnost in umetniški vzlet domačih teh proizvodov sta srečno in presenetljivo konkurirala z drugimi točkami tujega proizvoda.

Dr. V. Foerster.

Slovensko gledišče. A. Drama. Dne 14. marca t. l. se je uprizorilo na našem odru eno najznamenitejših dramatiških del svetovne literature: Tolstega drama v petih dejanjih „Moč teme“. Ko sem pred leti prvič čital ta prečudni leposlovni umotvor, sem se vprašal: Kako bi se godilo pri nas tistemu, ki bi spisal kaj takega, koliko bi bilo pri nas ljudi, ki bi umeli, ki bi znali primerno ceniti tako delo? Koliko spotikanja bi bilo, koliko stresanja z glavo, koliko zmrdivanja! Že dejanje samo na sebi! No, da so se dejanja strašili tudi drugod, priča dejstvo, da se je cenzura tako dolgo protivila uprizoritvi te drame. A naposled je zmagala umetnost! Res, čudno dejanje! Ali baš v tem, da je znal Tolstoj toli odurno, toli grozno snov obdelati tako, da vpliva z elementarno silo na vsako umetniško čutečo dušo, se kaže moč njegovega peresa! . . . Čudovita je ta slovanska duša, ki nam

jo razgrinja Tolstoj, ki nam jo razgrinjajo često tudi drugi ruski pisatelji. V njej se zrcali veseljstvo! Čez mero je kruta včasi, a potem zopet čez mero mehka. Podobna je morju, ki besni, mori in gonobi, a se drugič smehlja kakor oko nedolžnega otroka. Dih vetra je podobna, ki boža in gladi vsakega, potem pa se dvigne kot pogubonosen orkan, podirajoč vse pred seboj, kamorkoli krene. Močna je včasi ta slovanska duša, še večkrat pa obupuje v duhomorni resignaciji! A da je skoro vedno temna, da pozna tako malo solca, tega so krive nesrečne okolnosti!

Malokdaj se priznava to na glas, pač pa občutijo in se potihem zavedajo povsod, da so pravec vsej novejši literaturi odkazali Rusi. Kolikokrat se govori pri drugih narodih o nižji vrednosti slovanskih plemen, a prav ti narodi so često ponosni, ako imajo količkaj dobrega kopista slovanskega genija! Kje bi bili Hauptmanni in mnogi drugi, če bi se ne bili učili pri Turgenjevu, Dostojevskem, Tolstem? Zlasti „Moč teme“ Tolstega je imela velikanski vpliv na svetovno literaturo. Nepresegljiva karakteristika in nad vse pomisleke vzvišena psihologija so vrline te drame. Tolstoj je proučil človeka kakor nihče drugi. Pri njegovih ljudeh ni nič narejenega, nič umetno konstruiranega, kakor n. pr. pri Ibsenovih junakih. Ibsen prilagoduje ljudi svojim nazorom, Tolstoj pa izvaja svoje ideje iz človeške narave, ki jo pozna do zadnjega kotička. To je razloček med obema in to pojasnjuje tudi, zakaj Tolstoj Ibsena tako malo — ceni.

Ono duševno prerojevanje, ki se vrši bolj ali manj neprenehoma v vsakem človeku in ki ga Tolstoj tako rad kaže na svojih junakih, je težišče tudi v drami „Moč teme“. Nikita je glavni junak v igri, okoli njega je osredotočeno vse dejanje. Nikitov notranji preobrat, njegova samoobtožba pomeni višek dramatiškega dejanja. Žal, da se dotični prizor na našem odru ni završil povsem tako, kakor bi bilo želeli! Da se velikost tega momenta ni popolnoma uveljavila, je zakrivil deloma gospod Dobrovolny kot Nikita, ki ni zadel povsem pravega tona, deloma drugo osebje, katero je s svojo malomarno ravnodušnostjo pokvarilo mogočni vtisk, ki je v tem prizoru sicer neizogiben. — Vobče pa smo bili s predstavo prav zadovoljni. Odlikovale so se zlasti gospodična Spurna in gospa Danilova in Dragutinovičeva, pa gospodje Boleška, Dragotinovič in v nekaterih prizorih g. Dobrovolny.

O drugih predstavah radi pomanjkanja prostora prihodnjič.

Dr. Fr. Zbašnik.

Med revijami

„Slovinský Tugomer a český Gero“ je naslov razpravici, ki jo je priobčil g. dr. Fr. Ilešič v 5. letošnji številki „Slovanskega Přehleda“ in v kateri primerja delo našega Jurčiča z dramo J. Jiraska. Na kratko je poročal g. dr. Ilešič o obeh delih tudi že v „Zvonu“ v 1. številki letošnjega letnika.

„Lovor“ o slovenskih književnih razmerah. Novi hrvaški leposlovni list „Lovor“ je priobčil v svoji 3. številki pod naslovom „Produkcija slovenačke književnosti“ zanimivo razpravo o slovenskih književnih odnošajih, v kateri poudarja pisec B. zlasti izredno produktivnost v slovenski književnosti, ki pa je naravna posledica tega, da imajo Slovenci razmeroma mnogo podjetnih in požrtvovalnih založnikov. „Lovor“ piše med drugim: „Pri nas morajo književniki prosjati založnike, da jim natisnejo njihova dela, ali pa jih morajo izdati v svojo izgubo, ne da bi se mogli nadejati priporočila ali kritike od strani časopisja; slovenski knji-